

Љубица Андреевска
Љупка

Ljubica Andreevska
Ljupka

Љубица Андреевска
Љупка

Ljubica Andreevska
Ljupka

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА СКОПЈЕ
ДАУТ ПАШИН АМАМ

ART GALLERY SKOPJE
DAUT PASHA HAMAM

ЖЕТЕЛАЦ, 1990, уље-панел, 44 x 61 cm
ЖЕТВАР, 1990, масло на панел, 44 x 61 cm
HARVESTER, 1990, oil on panel, 44 x 61 cm

СЛЕПИ ВИОЛИНИСТ, 1990, уље-панел, 44,7 x 61 cm
СЛЕПИОТ ВИОЛИНИСТ, 1990, масло на панел, 44,7 x 61 cm
BLIND VIOLINIST, 1990, oil on panel, 44,7 x 61 cm

Наивна уметност на просторима негдашње Југославије, словила је у свету, све до 1992. године као јединствена југословенска наивна уметност. Као таква, представљала је интегралну целину свих регија.

Званично призната и прихваћена пре више од шездесет година наива је непрекидно доживљавала развој и афирмацију. Свака регија је имала историјска, традиционална, културолошка географска и друга одређења што је давало посебан печат и аутентичност стваралаштву сваког краја понаособ. Ипак, постојао је мост који је повезивао дела и ауторе, дајући им атрибут “југословенски”. Заједнички живот, вековно ослањање једних народа на друге, социолошке и културолошке подударности, подразумевале су стварање заједничке, свеопште југословенске духовности. Грађена од појединачних, снажних, препознатљивих и аутентичних сегмената, југословенска култура је имала своје запажено место у свету.

Наивна уметност у Македонији се није јављала у одређеним круговима, тзв. “школама”, као у неким другим срединама Југославије. У Хрватској је постојала хлебинска група сликара окупљених око Ивана Генералића, у Србији, у Опарићу око Јанка Брашића а у Ковачици и Уздину, сликајући, наивни уметници су неговали своја етничка обележја.

У Македонији је појава наивне уметности имала сасвим другачији пут и развој. Пре свега, није постојала никаква временска ни локацијска повезаност и условљеност. Самоникли уметници су се спонтано појавили и остајали изоловани и незапажени. Изузетак је, свакако, Вангел Наумовски, сликар снажне индивидуалности чија су ликовна остварења обележена високим естетским квалитетима, необичних особености у стилизовању језерске фауне и флоре. Он је већ давно пронео светом славу македонске наивне уметности. Али, његова присутност у свету ликовности, није допринела да се наива у Македонији зачне као масовна појава. Удаљени

локацијски и временски, у различитим интервалима, јављају се наивни уметници, подстакнути личном потребом за ликовним изразом и снагом сопственог талента. Биле су то креације, у смислу трагања за истином свога духа а не жеља за лакоом зарадом. Поред Вангела Наумовског и Ђорђа Шијаковића (који је већи део живота провео у Србији), треба поменути Р. Ристовског, К. Славковског, Д. Трендафиловског, Б. Арсовског и друге. Они су успели да снагом своје уметности изборе равноправни статус у ликовном животу македонске културне јавности.

Међу поменутим уметницима значајно место припада сликарки снажне индивидуалности и експресије Љубици Љупки Андреевској.

“Осетила сам да се у мени јавила нека унутрашња снага и потреба за сликањем“ - изјавила је Љупка првим критичарима на питање: како, када и зашто је просликала. У сличном контексту, поводом једног другог сликара, један аутор је изрекао: “Сликање је стално и непрекидно, болно рађање из духа, буђење из свесног и подсвесног, архетипског и генетског, атавистичког и личног. А када је слика готова, осети се радост духа - родило се дело.“¹ Све што је Љупка Андреевска изјавила о свом раду, може се најкраће објаснити цитираним мишљењем.

Рођена у Кавадарцима, Љупка је расла у породици окружена љубављу, бригом и пажњом родитеља. Многе часове проводила је будућа сликарка у очевој пекарској радионици из чијих се фуруна ширио мирис лицидерских колача. Са рафова и из корпи мамили су обојени колачи, преплетени у виду најмаштовитијих фигура и боја. Тако је сликарка већ у раном детињству обогатила свој дух најнеобичнијим доживљајима. Топле и миришљаве боје са лицидерских срца и колачића нанизаних у ђердане, осунчане жарким поднебљем краја, трајно су се уткале у емоционално Љупкино биће.

Из очеве радионице, као првог и непосредног изворишта инспирације, дошли су вашари, празници и

панађури на које је са оцем и осталим члановима породице одлазила Љупка, упознавајући чаролију живота, обичаје, традицију и културу свога краја и народа. На све стране се чула музика, свирале су кавале и фруле, одјекивале песме, играло се коло... Продавци би гласно дозивали муштерије и нудили своју робу. Руком ткани и вежени ћилими, столњаци, чаршави, ношње, мараме најраскошнијих боја, стварали су у свести девојчице каледоскоп арабески и боја. Са сетом и носталгијом Љупка изјављује: "Дан је био мали за толико весеље"! Ђурђевдан, Ускрс, Божић... неколико деценија касније, створиће читав опус слика Љупке Андреевске, под називом "Празник на денот".

Касније ће, са годинама, доћи и друга сазнања, која ће такође, обогатити њену представу о животу. Схватиће и његову другу страну и видеће да живот није само празник. На њену осетљивост и сензибилитет то ће оставити неизбрисив траг па ће се као друго тематско извориште наметнути њеном сликарском говору.

У ликовном животу Македоније појавила се почетком деведесетих година. Својим ликовним изразом, врло брзо је на себе скренула пажњу ликовне критике и јавности. У Музеју наивне уметности у Јагодини први пут излаже на Седмом бијеналу наивне уметности, којом приликом јој је стручни жири доделио посебно признање за изложена дела. На овогодишњем, Осмом бијеналу наивне уметности, запажено је учествовала са три своје слике.

Снажним емоцијама, у једном даху Љупка преноси унутрашњи свет на своја платна, градећи своју сликарску личност на традицији и култури свога краја, неупадајући у клише традиционалне наиве. Препознатљиво, особено и необично, Љупка је на својим сликама оживела нека давна сећања и доживљаје, храбро отворивши своју душу нашим погледима. Неоптерећена ликовним правилима, без страха од критике стручњака и јавности, она следи свој унутрашњи импулс - упамћену слику детињства, која јој одређује форму, композицију, боје, што

Белешке:

1. Жарко Гавриловић, Драган Мојовић, Монографија, УЛУС, УП Цвијета Зузорић и РЗ уметника Стари град, Београд 1991.
2. Божидар Продановић, Тачка живоћа. Записи о уметности и човеку, Дечје новине, Горњи Милановац 1996.

нарочито истиче аутентичност и индивидуалност њеног сликарства.

Колориста свим срцем, Љупка Андреевска је одабрала свој пут. Са урођеним осећајем за хармонију, која мора да постоји између природе и духа, она дозвољава кисту да боју потенцира спонтано, опуштено, али најчешће енергично.

"Боје морају бити као речи - оне праве, једине јасне, истините. Да у њиховом склопу живи песма, да могу да изазову тугу и сузу. Сувише речи треба одбацити."²

Посматрајући Љупкине слике запажамо да код ње долази до својственог ослобађања боје. Слика је резултат неке визуелне сензибилности. Са необичном сигурношћу разастире боје на површину платна и пушта их да оживе. Енергични, често комплементарни колористички потез, еруптиван, пастуозан и разгранат у разним правцима, зрачи на њеним сликама властитим динамизмом.

Композицијама доминира фигура, коју уметница најчешће поставља у строги први план. Супротно очекивању, форма је ослобођена из оквира физичке скучености, захваљујући брзим и носећим намазима интензивних боја. Апстраховани пејзаж, којим су произвољно лоциране фигуре, заправо је имагинарни простор Љупкиних сећања и снова, који тражи своје духовно и визуално сазревање. Асоцијативност, коју изискују стилизоване фигуре, говори о идентитету инспирација. Ово спонтано препуштање језику форми и боја уз истицање материјализације сликарског поступка, представља својствену двојност уметничког идентитета, услед чега је тешко сврстати њено сликарство у било који калуп дефиниције. Уз супруга, који је академски вајар и кћер, академског сликара, не може се без резерве говорити о тоталној ликовној самоукости. Подсвесно, Љупка је примила нека искуства модерне али је учљив оригиналан начин транскрибовања ликовности у језик наивног сликарства.

Њен опус, за сада чини чврсто саткану целину и рано је говорити о променама унутар њеног ликовног израза. Без претензија, без емфазе, константне стваралачке температуре, изнад свега слике Љупке Андреевске представљају чежњу за химером среће из рајских, детињих почетака, потребу за духовним просветљењем.

Ковиљка Смиљковић

Наивна уметност, на просторите на поранешна Југославија, се до 1992 година, беше призната во светот, како единствена југословенска наивна уметност. Како таква, претставуваше интегрална целина од сите региони.

Официјално призната и прифатена пред повеќе од шеесет години, наивата непрекинато доживуваше развој и афирмација. Секоја регија поседуваше историски, традиционални, културолошки, географски и други обележја кои што даваа особен печат и автентичност за секое творештво, од секој крај посебно. Сепак, постоеше мост кој што ги поврзуваше делата и авторите, давајќи им го атрибутот “југословенски“. Заедничкиот живот, вековното потпирање помеѓу народите, социолошките и културолошките допирни точки, водеа кон создавање на заедничка, сеопшта југословенска духовност. Градена од поединечни, силни, препознатливи и автенички сегменти, југословенската култура имаше свое признато место во светот.

Наивната уметност во Македонија не се јавуваше во одредени кругови, т.н. “школи“, како во некои други југословенски средини. Во Хрватска постоеше Хлебинската група на сликари собрани околу Иван Генералќ, во Србија, во Опариќ околу Јанко Брашиќ, а во Ковачица и Уздин, наивните уметници сликајќи ги негуваа етничките обележја.

Во Македонија појавата на наивната уметност имаше сосема поинаков пат и развој. Пред се, не постоеше никаква временска, ниту локациска поврзаност и условеност. Самоизраснатите уметници спонтано се појавуваа и остануваа изолирани и незабележани. Секако, особен пример е Вангел Наумовски, сликар со силна индивидуалност чии што ликовни остварувања се обележани со високи естетски квалитети, со необични особености во стилизирањето на езерската фауна и флора. Тој веќе одамна ја пронесе низ светот славата на македонската наивна уметност. Но, неговото присуство во светот на ликовноста не допринесе наивата во Македонија да стане масовна појава. Оддалечени локациски и временски, во различни интервали, се

јавуваат наивни уметници, поттикнати со личната потреба за ликовен израз и со силата на сопствениот талент. Беа тоа креации во смисол за потрага по вистината на својот дух, а не желба за лесна заработувачка. Покрај Вангел Наумовски и Горѓе Шијаковиќ (кој поголемиот дел од својот живот го поминал во Србија), треба да се спомнат Р. Ристовски, К. Славковски, Д. Трендафиловски, Б. Арсовски и други. Тие успеаја со силата на својата уметност да се изборат за рамноправен статус во ликовниот живот на македонската културна јавност.

Помеѓу спомнатите уметници значително место и припаѓа на сликарката со силна индивидуалност и експресија, Љубица Љупка Андреевска.

“Почувствувајќи дека во мене се јавува некоја внатрешна сила и потреба за сликање“, - изјави Љупка на поставеното прашање од страна на критичарите: како, кога и зошто почна да слика. Во сличен контекст, по повод на еден друг сликар, еден автор изјави: “Сликањето е постојано и непрекинато, болно раѓање од духот, будење на свесното и потсвесното, архетипското и генетското, атавистичкото и личното. А кога сликата е готова се чувствува радост на духот - се роди делото.“¹ И се што Љупка изјави за својата работа, може најкратко да се објасни со цитираната мисла.

Родена во Кавадарци, Љупка растеше во семејство опкружена со љубов, грижа и внимание на родителите. Многобројните часови, идната сликарка ги поминуваше во фурнициската работилница на татко и, од чии што фурни се ширеше мирисот на лицидерските колачи. Од полиците и корпите, мамеа обоените колачиња, преплетени во најразлични фигури во бои. Така сликарката веќе во раното детство го збогатуваше својот дух со најнеобични доживувања. Топлите и мирисните бои од лицидерските срца и колачиња, нанижани во гердани, исончани од јаркото сонце на поднебјето, трајно се вткаени во емоционалното битие на Љупка.

Од татковата работилница, како прв и непосреден извори на инспирација, дојдоа панаѓурите и празниците на кои што Љупка одеше со татко и

останатите членови на семејството, запознавајќи ја така магијата на животот, обичаите, традицијата и културата на својот крај и народот. На сите страни се слушаше музика, свиреа кавали и фрули, одекнуваше песната, се играше оро... Продавачите гласно ги довикуваа муштерите и ја нудеа својата стока. Рачно ткаените и везени килими, чаршави, носии и марами со најраскошни бои, создаваа во свеста на девојчето калеидоскоп на арабески и бои. Со тога и носталгија Љупка изјавува: "Денот беше мал за толку веселба". Гурѓовден, Велигден, Божиќ... неколку децении подоцна, ќе создадат опус на слики од Љупка Андреевска, под име "Празник на денот".

Подоцна, со годините, ќе дојдат и други сознанија кои што исто така ќе ја збогатат нејзината претстава за животот. Ќе ја согледа и неговата друга страна и ќе види дека животот не е само празник. На нејзината чувствителност и сензибилност тоа ќе остави неизбришливи траги и како второ тематско извориште ќе се наметнат во нејзиниот сликарски говор.

Во ликовниот живот на Македонија се појави во почетокот на деведесеттите години. Со својот ликовен израз, многу брзо врз себе го сврте вниманието на критиката и јавноста. Во "Музејот на наивната уметност во Јагодина" за првпат изложува на Седмото биенале на наивната уметност, при што стручното жири и додели Посебно признание за изложените дела. На годинешното, Осмо биенале на наивната уметност, запазено е нејзиното учество со три слики.

Со силни емоции, во еден здив, Љупка го пренесува на своите платна внатрешниот свет, градејќи ја својата сликарска личност врз традицијата и културата на својот крај, не навлегувајќи во клишето на традиционалната наива. Препознатливо, особено и невообичаено, Љупка со своите слики ги оживеа дамнешните сеќавања и доживувања, отворајќи ја храбро својата душа за нашите погледи. Неоптеретена со ликовните правила, без страв од критиката на стручњациите и јавноста, таа го следи својот внатрешен импулс - запаметената слика на детството која што и ја одредува формата, композицијата, бојата, со што особено се истакнува автентичноста и индивидуалнос-

Белешки:

1. Жарко Гавриловиќ, Дражан Мојовиќ, Монографија, УЛУС, УП Цвијета Зузориќ и РЗ уметника Стари град, Београд 1991.
2. Божидар Продановиќ, Тачка живојца. Записи о уметносној и човеку, Дечје новине, Горњи Милановац 1996.

та на нејзиното сликарство.

Со сето срце колорист, Љупка Андреевска го одбра својот пат. Со вроден осет за хармонија која што мора да постои помеѓу природата и духот, таа и дозволува на сликарската четка бојата да ја потенцира спонтано, опуштено, но најчесто енергично.

"Боите мораат да бидат како зборови - тие вистински, единствено јасни. Во нивниот склоп да живее песната, да можат да предизвикаат и тага и солза. Премногу зборови треба да се отфрлат".²

Разгледувајќи ги многубројните слики на Љупка забележуваме дека кај неа доаѓа до извесно ослободување на боите. Сликата е резултат на визуелната сензибилност. Со необична сигурност ги распространува боите по површината на платното и ги пушта да оживеат. Енергичен, често комплементарен колористички потез, еруптивен, пастуозен и разгранат во разни правци, зрачи на нејзините слики со сопствен динамизам.

Со композициите доминира фигурата која што уметницата најчесто поставува строго во прв план. Спротивно на очекувањата, формата е ослободена од рамките на физичката ограниченост, благодарение на брзите и носечките потези од интензивни бои. Апстрахираниот пејсаж, низ кој што произволно се лоцирани фигурите, всушност е имагинарниот простор на сеќавањата и снисштаата на Љупка, кои што бараат свое духовно и визуелно созревање. Асоцијативноста која што се искажува преку стилизираните фигури, зборува за идентитетот на инспирацијата. Ова спонтано препуштање на јазикот на формата и бојата со истакнување на материјализацијата на сликарската постапка, ја претставува сопствената двојност на уметничкиот идентитет, поради што е доста тешко нејзиното сликарство да се подреди во било кој калуп на дефинициите. Покрај сопругот кој е академски вајар, и ќерката која е академски сликар, не може без резерва да се зборува за тотална ликовна самоукост. Подсвесно, Љупка ги прими искуствата на модерната, но се забележува оригиналниот начин на транскрибирање на ликовноста во јазикот на наивното сликарство.

Нејзиниот опус, за сега создава цврсто создадена целина, и рано е да се зборува за промените внатре во нејзиниот ликовен израз. Без претензии, без емфазии, константна творечка температура, и покрај се, сликите на Љупка Андреевска претставуваат копнеж за среќата од рајските и детски почетоци, потреба за духовно просветлување.

Ковиљка Смиљковиќ

Until 1992 in the lands formerly comprising Yugoslavia naive art was considered a part of Yugoslav primitive art. As such, it formed part of an integral whole belonging to the different regions.

Enjoying critical acknowledgment for over sixty years, naive art developed and gained recognition. Each region had its own historical, traditional, cultural, geographical and other attributes, lending a special imprint and authenticity to creative work in each region. Nevertheless, there existed a bridge spanning these works and artists, earning them the attribute "Yugoslav". Centuries of co-habitation, nations depending one on the other, sociological and cultural similarities led to a collective, universal Yugoslav spirit. Built from individual, strong, distinct and authentic segments, Yugoslav culture forged itself a distinctive place in the world.

Naive art in Macedonia did not develop in specific circles, so-called "schools" as in other parts of Yugoslavia. In Croatia there was the Hlebine group of painters gathered around Ivan Generalić. In Serbia, at Oparić around Janko Brašić and in Kovačica and Uzdin, primitive painters cultivating their own ethnic features.

In Macedonia the phenomenon of naive art followed a completely different path of development. Above all, there were no links in terms of time or location. Artists appeared spontaneously and remained isolated and unnoticed. The exception, of course, was Vangel Naumovski, a painter of exceptional individuality whose works are marked by high esthetic qualities, unusual features in the stylization of lake fauna and flora. He brought distinction to Macedonian naive art, though his presence in the world of art did not promote primitive art as a phenomenon in Macedonia. Separate in terms of location and time, at various intervals, naive artists appeared, prompted by their personal need for artistic expression and the force of their own talent.

This was creativity, in the sense of a quest for the spirit of truth and not a desire for quick remuneration. In addition to Vangel Naumovski and Đorđe Šijaković (who

spent most of his life in Serbia) one should mention R. Ristovski, K. Slavkovski, D. Trendafilovski, B. Arsoovski and others. Through the strength of their art they managed to win themselves a place in Macedonian cultural life.

Notable among the above-mentioned artists is woman painter of forceful individuality and expression, Ljubica Ljupka Andreevska.

"I felt a kind of inner drive and need to paint", said Ljupka to her first critics asking how, when and why she started to paint. In a similar context, about another painter, an author wrote: "Painting is constantly and without interruption a painful birth from the spirit, an awakening from the conscious and subconscious, archetypal and genetic, atavistic and personal. And when the painting is finished, one feels spiritual joy - a work has been born."¹ Everything that Ljupka Andreevska has said about her work can be summed up in the abovequoted lines.

Born in Kavadarci, Ljupka grew up surrounded by her loving, caring parents. The future painter spent many hours in her father's bakery, enjoying the tempting smell of heart-shaped pastries baking in the ovens. Set out on shelves and in baskets, the pastries were shaped in the form of imaginative, colourful figures, these early childhood experiences already enriching her spirit. The strings of warm, freshly baked pastry hearts, sparking in the bright sunlight of her native land, were thus permanently woven into Ljupka's emotional being.

After her father's bakery, the first and immediate source of inspiration, came fairs, holidays, which she attended with her father and other members of the family, becoming acquainted with the life, customs, traditions and culture of her region and people. Everywhere music was heard, the playing of pipes and flutes, songs, dancing. Vendors would loudly hawk their goods, hoping to attract customers. Handwoven carpets, embroidered tablecloths, sheets, costumes, bright-coloured scarves created in the girl's consciousness a kaleidoscope of arabesques and colour. With sentiment and nostalgia Ljupka has said: "The day was too short for so much joy!" Several decades

later the festivities of St. George's Day, Easter, Christmas resulted in a whole series of paintings by Ljupka Andreevska entitled "Holiday".

In later years other experiences would come, further enriching her vision of life. She encountered its other aspects and saw that life was not just a holiday, this leaving an indelible imprint on her sensitivity as another thematic source of her painting.

Ljupka appeared in Macedonian art life in the early 1990s, her style quickly attracting the attention of critics and the public. She exhibited at the Museum of Naive Art in Jagodina for the first time at the Seventh Biennial of Naive Art, on which occasion the judges awarded her honorary mention for the works she exhibited. At this year's Eighth Biennial she drew attention with three of her paintings.

Driven by strong emotions, Ljupka transfers her inner world to her canvases, building her artistic personality on the tradition and culture of her region, without falling into the clichés of traditional primitive art. In her distinctive, unusual paintings, Ljupka has revived old memories and experiences, boldly laying bare her soul. Not limited by artistic conventions, without fear of the criticism of experts and the public, she obeys her inner impulse - the remembered visions of her childhood which determine form, composition, colours, enhancing the authenticity and individuality of her painting.

A colourist with all her heart, Ljupka Andreevska has chosen her path. Guided by an innate sense of the harmony that must exist between nature and the spirit, she allows her paintbrush to highlight colours spontaneously, easily, though generally vigorously.

Notes:

1. Gavrilović, Žarko, *Dragan Mojović*, Monography, ULUS, UP Cvijeta Zuzorić and RZ umetnika Stari grad, Belgrade 1991
2. Prodanović, Božidar, *Tačka života. Zapisi o umetnosti i čoveku*, Dečje novine, Gornji Milanovac 1996

"Colours must be like words - the right ones, clear, genuine. So that they can give life to a song, cause sorrow and tears. Superfluous words must be rejected."²

Studying Ljupka's paintings, we notice a kind of release of colour. The paintings are the result of a visual sensibility. With exceptional assurance she spreads colours across the surface of the canvas and allows them to come alive. Her energetic brushstrokes of thickly applied, often complementary colours spreading in various directions give her paintings their own dynamism.

The compositions are dominated by a figure, which the artist generally sets in the foreground. Contrary to expectations, the form is freed of physical bounds by means of quick strokes of intensive colour. An abstract landscape with arbitrarily located figures is actually the imaginary space of Ljupka's memories and dreams, which require spiritual and visual development. The associative basis of the stylized figures reveals the identity of the inspiration. This spontaneous abandonment to the language of form and colour together with the emphasis on painting procedure, expresses a kind of duality in the artist's identity, which makes it difficult to fit her work into any group. Alongside her husband, who is an academically trained sculptor, and daughter, academy-trained as a painter, she cannot be considered totally self-taught. Unconsciously, Ljupka has adopted some of the experiences of modern art but in a remarkably original manner has transcribed her work into the language of primitive art.

Her work, for the time being, comprises a firmly woven whole, and it is still early to speak of changes in her style. Without laying any special claims, maintaining a constant creative temperature, the paintings of Ljupka Andreevska constitute a longing for the happy visions of a child's blissful beginnings, a need for spiritual enlightenment.

Koviljka Smiljković

БУРЂЕВДАН II, 1991, уље-панел, 49 x 61 cm
ЃУРЃОВДЕН II, 1991, масло на панел, 49 x 61 cm
St. GEORGE'S DAY II, 1991, oil on panel, 49 x 61 cm

СЕОСКИ МОТИВ, 1991, уље-карџон, 50 x 61 cm
МОТИВ ОД СЕЛО, 1991, масло на карџон, 50 x 61 cm
RURAL MOTIF, 1991, oil on cardboard, 50 x 61 cm

БИОГРАФИЈА

Рођена 1934. у Кавадарцима. Слика од 1970. Живи у Скопљу. Излагала је на самосталним и групним изложбама у земљи и иностранству.

СТУДИЈСКА ПУТОВАЊА

Италија, Немачка, Турска, Француска.

САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ

- 1990. април: Скопље, Македонски народни театар, Фоаје
- 1991. август: Струга, Национални музеј, Спомен дом “Браћа Миладиновци”
- 1991. новембар: Скопље, Музеј града Скопља
- 1993. јуни: Куманово, Уметничка галерија
- 1993. новембар: Париз, Македонски информативни центар
- 1994. јули: Охрид, Дом културе “Григор Прличев” (33. Балкански фестивал народних песама и игара. Охрид, Македонија)
- 1995. март: Штип, Уметничка галерија “Безистан”

ГРУПНЕ ИЗЛОЖБЕ

- 1990. Ернестиново, Галерија “Петар Смајић”
- 1991. Београд, Ликовна галерија, “Човек и његова околина”
- 1991. Београд, Ликовна галерија, 17. Традиционална изложба “Жене стварају”
- 1991. Београд, Ликовна галерија, “Мајски сусрети 91”
- 1994. Охрид, Галерија Дома културе “Григор Прличев”, 10. Интернационална уметничка колонија “Дебарца 94”
- 1995. Јагодина, Музеј наивне уметности, Седми бијенале наивне уметности
- 1996. Скопље, Музеј града Скопља, Наивна уметност Србије
- 1996. Јагодина, Музеј наивне уметности, Осма ликовна колонија наивне уметности
- 1997. Јагодина, Музеј наивне уметности, Осми бијенале наивне уметности

НАГРАДЕ

- 1995. Јагодина, Посебно признање за изложена дела, Седми бијенале наивне уметности, Музеј наивне уметности.

ЛИКОВНЕ КОЛОНИЈЕ

- 1990. 18. Ликовна колонија “Петар Смајић”, Ернестиново
- 1994. 10. Интернационална колонија “Дебарца 94”, Белчишта
- 1996. Осма ликовна колонија наивних уметника, Музеј наивне уметности, Јагодина
- 1997. Ликовна колонија “Зајечар 97”, Дом културе, Зајечар.

КАТАЛОГ

1. БУРЂЕВДАНСКИ ДОЧЕК, 1990, уље-панел, 44,5 x 61 cm
2. ЖЕТЕЛАЦ, 1990, уље-панел, 44 x 61 cm
3. СТАРИ САТ, 1990, уље-панел, 44,5 x 61,5 cm
4. СВИРАЧ НА КАВАЛУ, 1990, уље-панел, 61,5 x 45 cm
5. СЛЕПИ ВИОЛИНИСТ, 1990, уље-панел, 44,7 x 61 cm
6. БУРЂЕВДАН II, 1991, уље-панел, 49 x 61 cm
7. СТАРА МЕШТАНКА, 1991, уље-панел, 45 x 61 cm
8. СЕОСКИ МОТИВ, 1991, уље-картон, 50 x 61 cm
9. СТАРИ ХРАСТ, 1991, уље-панел, 49 x 61 cm
10. ДОМАЋА СЛАВА, 1991, комбинована техника, 51,8 x 72 cm
11. СРЕЋНИ ЧОБАНИН, 1991, уље-панел, 45 x 61 cm
12. ПЕСМА У ЗОРУ, 1991, уље-панел, 45 x 61 cm
13. ХРАМ, 1992, уље-панел, 45 x 61 cm
14. МАТЕРИНСТВО, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
15. ПРАЗНИЧНА ШЕТЊА, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
16. ГОСТИ, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
17. БУРЂЕВДАНСКО ВЕСЕЉЕ III, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
18. ИСПРЕД СВОЈЕ КУЋЕ, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
19. ПЕСМА ЖЕТЕЛАЦА, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
20. УСПОМЕНЕ ИЗ МЛАДОСТИ, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
21. ДОЗИВАЊЕ, 1992, уље-платно, 61 x 50 cm
22. ЈУТРО, 1993, комбинована техника, 51 x 71 cm
23. МОЛИТВА III, 1993, комбинована техника, 50 x 70 cm
24. ПРАЗНИК ДАНА VI, 1994, уље-платно, 60 x 60 cm
25. ПРАЗНИК ДАНА IV, 1994, уље-платно, 60 x 60 cm
26. МОЛИТВА II, 1994, уље-платно, 60 x 60 cm
27. ПРАЗНИК ДАНА, 1994, уље-платно, 60 x 60 cm
28. ПРАЗНИК ДАНА V, 1994, уље-платно, 60 x 60 cm
29. ПРАЗНИК ДАНА I, 1994, уље-платно, 60 x 60 cm
30. ОЧЕКИВАЊЕ, 1995, уље-платно, 50 x 70 cm
31. ИСПРЕД КУЋЕ, 1995, уље-платно, 70 x 50 cm
32. САПАТНИЦИ, 1995, уље-платно, 70 x 50 cm
33. ЧОБАНИН, 1995, уље-панел, 70 x 50 cm
34. ЖЕНА И ЦВЕТ, 1996, уље-платно, 50 x 70 cm
35. ОДМОР НА ЛИВАДИ, 1996, уље-панел, 50 x 60 cm
36. ТРИПТИХ "ПРАЗНИК ДАНА", 1996, пастел, 80 x 240 cm
37. ТРИПТИХ "МОЛИТВА", 1996, пастел, 80 x 240 cm
38. МОЛИТВА, 1995, уље-платно, 60 x 60 cm
39. ЖЕНА СА ЦВЕЋЕМ, 1995, уље-платно, 62 x 50 cm
40. ЧОБАНИЦА, 1996, уље-платно, 50 x 70 cm

ЂУРЂЕВДАНСКО ВЕСЕЉЕ III, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
ЃУРЂОВДЕНСКА ВЕСЕЉБА III, 1992, комбинована техника, 50 x 70 cm
St. GEORGE'S DAY FESTIVITIES III, 1992, combined technique, 50 x 70 cm

ПРАЗНИЧНА ШЕТЊА, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
ПРАЗНИЧНА ПРОШЕТКА, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
HOLIDAY STROLL, 1992, combined technique, 50 x 70 cm

БИОГРАФИЈА

Родена 1934 година во Кавадарци. Слика од 1970 година. Живее во Скопје. Има изложувано на самостојни и групни изложби во земјата и странство.

СТУДИСКИ ПАТУВАЊА

Италија, Германија, Турција, Франција.

САМОСТОЈНИ ИЗЛОЖБИ

- 1990. април: Скопје, Македонски народен театар, Фоаје
- 1991. август: Струга, Национален музеј, Спомен дом “Браќа Миладиновци”
- 1991. ноември: Скопје, Музеј на град Скопје
- 1993. јуни: Куманово, Уметничка галерија
- 1993. ноември: Парис, Македонски информативен центар
- 1994. јули: Охрид, Дом на културата “Тригор Прличев” (33. Балкански фестивал на народни песни и ора. Охрид, Македонија)
- 1995. март: Штип, Уметничка галерија “Безистен”

ГРУПНИ ИЗЛОЖБИ

- 1990. Ернестиново, Галерија “Петар Смајиќ”
- 1991. Белград, Ликовна галерија, “Човек и негова околина”
- 1991. Белград, Ликовна галерија, 17. Традиционална изложба “Жене стварају”
- 1991. Белград, Ликовна галерија, “Мајски сусрети 91”
- 1994. Охрид, Галерија во Домот на културата “Тригор Прличев”, 10. Интернационална уметничка колонија “Дебарца 94”
- 1995. Јагодина, Музеј наивне уметности, Седми бијенале наивне уметности
- 1996. Скопје, Музеј на град Скопје, Наивната уметност на Србија
- 1996. Јагодина, Музеј наивне уметности, Осма ликовна колонија наивне уметности
- 1997. Јагодина, Музеј наивне уметности, Осми бијенале наивне уметности

НАГРАДИ

- 1995. Јагодина, Посебно признање за изложена дела, Седми бијенале наивне уметности, Музеј наивне уметности

ЛИКОВНИ КОЛОНИИ

- 1990. 18. Ликовна колонија “Петар Смајиќ”, Ернестиново
- 1994. 10. Интернационална колонија “Дебарца 94”, Белчишта
- 1997. Ликовна колонија “Зајечар 97”, Дом културе, Зајечар.

КАТАЛОГ

1. ЃУРЃОВДЕНСКИ ПРЕЧЕК, 1990, масло на панел, 44,5 x 61 cm
2. ЖЕТВАР, 1990, масло на панел, 44 x 61 cm
3. СТАРИОТ СААТ, 1990, масло на панел, 44,5 x 61,5 cm
4. СВИРАЧ НА КАВАЛ, 1990, масло на панел, 61,5 x 45 cm
5. СЛЕПИОТ ВИОЛИНИСТ, 1990, масло на панел, 44,7 x 61 cm
6. ЃУРЃОВДЕН II, 1991, масло на панел, 49 x 61 cm
7. СТАРА ЖИТЕЛКА, 1991, масло на панел, 45 x 61 cm
8. МОТИВ ОД СЕЛО, 1991, масло на картон, 50 x 61 cm
9. СТАРИОТ ДАБ, 1991, масло на панел, 49 x 61 cm
10. ДОМАШНА СЛАВА, 1991, комбинирана техника, 51,8 x 72 cm
11. СРЕЌНИОТ ОВЧАР, 1991, масло на панел, 45 x 61 cm
12. ПЕСНА ВО ЗОРАТА, 1991, масло на панел, 45 x 61 cm
13. ХРАМ, 1992, масло на панел, 45 x 61 cm
14. МАЈЧИНСТВО, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
15. ПРАЗНИЧНА ПРОШЕТКА, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
16. ГОСТИ, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
17. ЃУРЃОВДЕНСКА ВЕСЕЛБА III, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
18. ПРЕД СВОЈАТА КУЌА, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
19. ПЕСНАТА НА ЖЕТВАРИТЕ, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
20. СПОМЕНИ ОД МЛАДОСТА, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
21. ДОВИКУВАЊЕ, 1992, масло на платно, 61 x 50 cm
22. УТРО, 1993, комбинирана техника, 51 x 71 cm
23. МОЛИТВА III, 1993, комбинирана техника, 50 x 70 cm
24. ПРАЗНИК НА ДЕНОТ VI, 1994, масло на платно, 60 x 60 cm
25. ПРАЗНИК НА ДЕНОТ IV, 1994, масло на платно, 60 x 60 cm
26. МОЛИТВА II, 1994, масло на платно, 60 x 60 cm
27. ПРАЗНИК НА ДЕНОТ, 1994, масло на платно, 60 x 60 cm
28. ПРАЗНИК НА ДЕНОТ V, 1994, масло на платно, 60 x 60 cm
29. ПРАЗНИК НА ДЕНОТ I, 1994, масло на платно, 60 x 60 cm
30. ОЧЕКУВАЊЕ, 1995, масло на платно, 50 x 70 cm
31. ПРЕД КУЌАТА, 1995, масло на платно, 70 x 50 cm
32. СОПАТНИЦИ, 1995, масло на платно, 70 x 50 cm
33. ОВЧАР, 1995, масло на панел, 70 x 50 cm
34. ЖЕНА И ЦВЕТ, 1996, масло на платно, 50 x 70 cm
35. ОДМОР НА ЛИВАДА, 1996, масло на панел, 50 x 60 cm
36. ТРИПТИХ "ПРАЗНИК НА ДЕНОТ", 1996, масел, 80 x 240 cm
37. ТРИПТИХ "МОЛИТВА", 1996, пастел, 80 x 240 cm
38. МОЛИТВА, 1995, масло на платно, 60 x 60 cm
39. ЖЕНА СО ЦВЕЌЕ, 1995, масло на платно, 62 x 50 cm
40. ОВЧАРКА, 1996, масло на платно, 50 x 70 cm

ГОСТИ, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
ГОСТИ, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm
GUESTS, 1992, combined technique, 50 x 70 cm

ЧОБАНИН, 1995, уље-панел, 70 x 50 cm
ОВЧАР, 1995, масло на панел, 70 x 50 cm
SHEPHERDS, 1995, oil on panel, 70 x 50 cm

BIOGRAPHY

Born in Kavadarci. She has been painting since 1970. Resides in Skoplje. She has participated at independent and group exhibitions in her own country and abroad.

STUDY TRIPS

Italy, Germany, Turkey, France

INDEPENDENT EXHIBITIONS

- 1990 April: Skoplje, Macedonian National Theatre, foyer
1991 April: Struga, National Museum, Braka
Miladinovci Memorial Centre
1991 November: Skoplje, City Museum
1993 June: Kumanovo, Art Gallery
1993 November: Paris, Macedonian Information Centre
1994 July: Ohrid, Grigor Prličev Cultural Centre
(33rd Balkan Festival of Folk Songs and Dances,
Ohrid, Macedonia)
1995 March: Štip, Bezistan Art Gallery

GROUP EXHIBITIONS

- 1990 Ernestinovo, Petar Smajić Gallery
1991 Belgrade, Art Gallery, Man and His Environment
1991 Belgrade, Art Gallery, 17th Traditional Exhibition
“Women Create”
1991 Belgrade, Art Gallery, May 91 Encounters
1994 Ohrid, Grigor Prličev Cultural Centre,
10th International Art Colony, Debarca 94
1995 Jagodina, Museum of Naive Art, 7th Biennial of
Naive Art
1996 Skoplje, City Museum, Naive Art of Serbia
1996 Jagodina, Museum of Naive Art, 8th Art Colony
1997 Jagodina, Museum of Naive Art, 8th Biennial of
Naive Art

AWARDS

- 1995 Jagodina, honorary mention for works exhibited.
7th Biennial of Naive Art, Museum of Naive Art

ART COLONIES

- 1990 18th Petar Smajić Art Colony, Ernestinovo
1994 10th International Colony Debarca 94, Belčišta
1996 8th Art Colony of Naive Artists, Museum of Naive
Art, Jagodina
1997 Zaječar 97 Art Colony, Cultural Centre, Zaječar

CATALOGUE

1. St. GEORGE'S DAY GATHERING, 1990, oil on panel, 44,5 x 61 cm
2. HARVESTER, 1990, oil on panel, 44 x 61 cm
3. OLD CLOCK, 1990, oil on panel, 44,5 x 61,5 cm
4. PIPE PLAYER, 1990, oil on panel, 61,5 x 45 cm
5. BLIND VIOLINIST, 1990, oil on panel, 44,7 x 61 cm
6. St. GEORGE'S DAY II, 1991, oil on panel, 49 x 61 cm
7. OLD WOMAN, 1991, oil on panel, 45 x 61 cm
8. RURAL MOTIF, 1991, oil on cardboard, 50 x 61 cm
9. OLD OAK TREE, 1991, oil on panel, 49 x 61 cm
10. SAINT'S DAY FEAST, 1991, combined technique, 51,8 x 72 cm
11. MERRY SHEPHERDS, 1991, oil on panel, 45 x 61 cm
12. SINGING AT DAYBREAK, 1991, oil on panel, 45 x 61 cm
13. CHURCH, 1992, oil on panel, 45 x 61 cm
14. MOTHERHOOD, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
15. HOLIDAY STROLL, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
16. GUESTS, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
17. St. GEORGE'S DAY FESTIVITIES III, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
18. IN FRONT OF HOUSE, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
19. HARVESTERS' SONG, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
20. MEMORIES OF YOUTH, 1992, combined technique, 50 x 70 cm
21. CALLING, 1992, oil on canvas, 61 x 50 cm
22. MORNING, 1993, combined technique, 51 x 71 cm
23. PRAYER III, 1993, combined technique, 50 x 70 cm
24. HOLIDAY VI, 1994, oil on canvas, 60 x 60 cm
25. HOLIDAY IV, 1994, oil on canvas, 60 x 60 cm
26. PRAYER II, 1994, oil on canvas, 60 x 60 cm
27. HOLIDAY, 1994, oil on canvas, 60 x 60 cm
28. HOLIDAY V, 1994, oil on canvas, 60 x 60 cm
29. HOLIDAY I, 1994, oil on canvas, 60 x 60 cm
30. EXPECTATIONS, 1995, oil on canvas, 50 x 70 cm
31. IN FRONT OF THE HOUSE, 1995, oil on canvas, 70 x 50 cm
32. FELLOW-SUFFERERS, 1995, oil on canvas, 70 x 50 cm
33. Shepherds, 1995, oil on panel, 70 x 50 cm
34. WOMAN AND A FLOWER, 1996, oil on canvas, 50 x 70 cm
35. RESTING IN THE MEADOW, 1996, oil on canvas, 50 x 60 cm
36. HOLIDAY TRIPTYCH, 1996, pastels, 80 x 240 cm
37. PRAYER TRIPTYCH, 1996, pastels, 80 x 240 cm
38. PRAYER, 1995, oil on canvas, 60 x 60 cm
39. WOMAN WITH A FLOWER, 1995, oil on canvas, 62 x 50 cm
40. SHEPHERDESS, 1996, oil on canvas, 50 x 70 cm

БИБЛИОГРАФИЈА - BIBLIOGRAPHY

- Златко Теодосиевски, *Љујка Андреевска*, Каталог, Македонски народен театар, април 1990.
- Vranko Jakšić, *Ernestinovo 90*, Katalog, Društvo kipara naivaca "Ernestinovo", Ernestinovo, 1990.
- D. Bađun, *Središte likovnog stvaranja*, Glas Slavonije, Osijek, 2. 8. 1990.
- Б. К. Друговање у њарку скулптури, Ослобођење, Сарајево, 8. 6. 1990.
- Лазо Плавеvски, Владимир Величковски, *Љубица Андреевска Љујка*, Каталог, Музеј на град Скопје, Скопје, 1991.
- Љубен Пауноски, *Љубица Андреевска Љујка*, Каталог, Народни музеј, Струга, 1991.
- В. П. Во Народниот музеј во Струга Изложба на *Љубица Андреевска*, Нова Македонија, 30. 7. 1991.
- В. С., *Излага Љубица Андреевска*, Вечер, Скопје, 1. 8. 1991.
- Владимир Величковски, Непосредна вдахновеност, Лик, Нова Македонија, Скопје, 7. 8. 1991.
- Р(адмила) Т(рифуновска), *Фолклорот - Инспирирација*, Македонија, Илустрирано списание на Матицата Македонака, бр. 461, Скопје, септември 1991.
- Г(оце) Ј. Божурски, *Сируѓа - Сјомен дом "Браќа Миладинови"*, Ликовни живот, бр. 33, Земун, септембар 1991.
- Пауновски Љубен, *Во духот на Шагаловата поетика*, Излог. Изложби, Пулс, Скопје, 3.10. 1991.
- З. Л. Убавината на наивизмот, Вечер, Скопје, 19. 11. 1991.
- Винка Создова, *Музеј на град Скопје. Сликите на Љубица Андреевска*, Република, Скопје, 19. 11. 1991.
- С(офија) Гуровска, *Музеј на град Скопје. Изложба на Љубица Андреевска*, Нова Македонија, Скопје, 19. 11. 1991.
- Светлана Христова - Јоџиќ, *Големит занес*, Нип, Нова Македонија, Скопје, 15. 1. 1992.
- Златко Теодосиевски, Љубен Пауноски, *Љубица Андреевска - Љујка*, Каталог, Македонски информативни центар, Парис, 1993.
- Г(оце) Ј. Божурски, *Амбициозни заграбувања од поднебјето*, Културен живот, 3/1993.
- З.Л., *Проникнување со традиција*, Вечер, Скопје, 1. 7. 1993.
- С(офија) Гуровска, *Биџието на својот род*, Нова Македонија, Скопје, 6. 7. 1993.
- Љубица Андреевска - Љујка*, Нова Македонија, Скопје, 3.11.1993.
- Г(оце) Ј. Божурски, *Амбициозни Заграбувања од поднебјето*, Каталог, Дом на култура "Тригор Прличев"; Охрид, јули 1994.
- Група аутора, *Љубица Андреевска Љујка*, Каталог, Дом на култура "Тригор Прличев", Охрид, Јули 1994.
- Т. Мартиноски, *10. Интернационална уметничка колонија "Дебарца 94"*, Каталог, 10. Интернационална уметничка колонија "Дебарца 94", Белчишта, Охрид, 1994.
- Светлана Христова - Јоџиќ, *Првото*, Нова Македонија, Скопје, 23. 2. 1994.
- Љубица Андреевска Љујка*, Каталог, Завод Музеј, Штип, 1995.
- Ковилка Смиљковиќ, *Седми бијенале наивне уметности*, Каталог, Музеј наивне уметности, Јагодина, 1995.
- Б(ајо) Џаковиќ, *Први џуџи - меѓународни*, Нови пут, Јагодина, 17. 5.1 1995.
- , *Признања наивцима*, Политика експрес, Београд, 23. 5. 1995.
- , *Лауреати Јевтовиќ и Халујова*, Народне новине, Ниш, 23. 5. 1995.
- С(лободан) Жикиќ, *Ошворен Бијенале наиве*, Политика, Београд, 29. 6. 1995.
- В(ерица) Илиќ, *Ошворен 7. Бијенале наиве*, Нови пут, Јагодина, 5. 7. 1995.
- Љујка Андреевска*, Арт Порта, год. 1 бр. 1, Скопје, август 1995.
- Б(ајо) Џаковиќ, *По друѓи џуџи - меѓународна*, Нови пут, Јагодина, 26.6.1996.
- Љ. Радивојевиќ, *Чудесне слике у божанственом амбијенту*, Слободна реч, Врање, 28. 6. 1996.
- В(ерица) Илиќ, *Завршена ликовна колонија*, Нови пут, Јагодина, 3. 7. 1996.
- Нина Параѓанин, *Осма ликовна колонија*, Каталог, Музеј наивне уметности, Јагодина, 1996.
- Нина Параѓанин, *Осми бијенале наивне уметности*, Каталог, Музеј наивне уметности, Јагодина, 1997.
- Б(ајо) Џаковиќ, *Крујним кораџима у свей*, Нови пут, Јагодина, 26. 2. 1997.

СТАРИ ХРАСТ, 1991, уље-панел, 49 x 61 cm
СТАРИОТ ДАБ, 1991, масло на панел, 49 x 61 cm
OLD OAK TREE, 1991, oil on panel, 49 x 61 cm

Насловна страна
МАТЕРИНСТВО, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm

Насловната страна
МАЈЧИНСТВО, 1992, комбинирана техника, 50 x 70 cm

Cover page
MOTHERHOOD, 1992, combined technique, 50 x 70 cm

Издавач МУЗЕЈ НАИВНЕ УМЕТНОСТИ, Јагодина
Одговорни уредник Ковиљка Смиљковић
Уводни текстови Ковиљка Смиљковић
Попис изложби и библиографија Марица Врачевић
Преводи Зорица Ставрић (македонски) Карин Радовановић (енглески)
Фотографије Душко Миљовски
Компјутерски слоџ и прелом Душан Ђурица
Штампа ИНТЕРПРИНТ, Београд, 1997
Тираж 500

